

ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย (Political Conflict in Thai Society)

ผศ.ดร.กิตติทัศน์ ผกาทอง
รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะสังคมศาสตร์

๑. ความนำ (Title)

สังคมไทยเป็นสังคมแห่งศาสนาและวัฒนธรรม คนไทยทุกหมู่เหล่าดำรงชีวิตตามหลักความเชื่อทางศาสนาที่ตนเคารพนับถือ โดยเฉพาะชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาหลักในสังคมไทยมีวิถีชีวิตที่แนบแน่นกับหลักพุทธธรรมนับตั้งแต่ยุคกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจวบจนปัจจุบัน และหลักพุทธธรรมที่คนไทยยึดถือและหรือปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตที่สำคัญ คือ ศีล ๕ หรือ เบญจศีล ดังจะสังเกตเห็นได้ว่า ทุกครั้งในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับศาสนามักจะมีการสมาทานศีล ๕ ก่อนเสมอ สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปันซึ่งกันและกันมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ชาวต่างชาติเมื่อเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จึงมีความรู้สึกที่ “ดูจมาเยี่ยมญาติในต่างแดน” เพราะมีความอบอุ่นประทับใจและปลอดภัย

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตยเป็นต้นมา สังคมไทยและพฤติกรรมของคนไทยก็เริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมแห่งศาสนาและวัฒนธรรมสู่สังคมสมัยใหม่ และอารยธรรมสากล เพื่อให้ประเทศไทยมีความสอดคล้องกับนานาอารยประเทศ ซึ่งรูปธรรมที่ชัดเจนคือการนุ่งห่ม และการดำรงชีวิต จากเดิมนุ่งผ้าถุง และโสร่ง เปลี่ยนเป็นนุ่งกระโปรงและกางเกงยีนส์ รวมทั้งเคยสูบบุหรี่ยาเส้นก็เปลี่ยนเป็นยามวลของฝรั่ง เป็นต้น ผู้นำบางยุคสมัยถึงกับประกาศเป็นนโยบายให้เลิกกินหมากพลูด้วยเข้าไป การปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของคนไทยในหลายๆ ด้านนั้น มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาประเทศสู่ประชาธิปไตย เป็นการปกครองแบบใหม่ที่ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพ สังคมไทยในยุคการเปลี่ยนแปลง จึงรู้สึกตื่นตัวและตื่นตัวเกี่ยวกับของใหม่ ทั้งๆ ที่ส่วนใหญ่ยังมีทราบด้วยซ้ำว่า ประชาธิปไตยคืออะไร แต่เมื่อผู้นำบอกว่า ทุกคนที่เคยถูกกดขี่ข่มเหงจากเจ้าขุนมูลนาย เมื่อมีประชาธิปไตยแล้ว ทุกคนจะเป็นอิสระพ้นจากพันธนาการดังกล่าวโดยสิ้นเชิง ดังข้อความตอนหนึ่งของคณะราษฎรว่า^๑

^๑ นคร พจนวรรณพงษ์ และอุกฤษ พจนวรรณพงษ์, ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ขวัญนคร, ๒๕๕๙), หน้า ๑๙๗.

“ราษฎรทั้งหลาย จงพร้อมใจกันช่วยคณะราษฎรให้ทำกิจอันจะคงอยู่ชั่วดินฟ้านี้ให้สำเร็จ คณะราษฎรขอให้ทุกคนที่มีได้ร่วมมือเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลกษัตริย์เหนือกฎหมายพึงตั้งอยู่ในความสงบและตั้งหน้าทำมาหากิน อย่าทำการใด ๆ อันเป็นการขัดขวางต่อคณะราษฎร การที่ราษฎรช่วยคณะราษฎรนี้เท่ากับราษฎรช่วยประเทศ และช่วยส่งเสริมตัวราษฎร บุตร หลาน เหลน ของตนเอง ประเทศจะมีความเป็นเอกราชอย่างพร้อมบูรณ์ ราษฎรจะได้รับความปลอดภัย ทุกคนจะมีงานทำ ไม่ต้องอดตาย ทุกคนจะมีสิทธิเสมอกัน และมีเสรีภาพพ้นจากการเป็นไพร่ เป็นข้า เป็นทาสของพวกเจ้าหมดสมัยที่เจ้าจะทำนาบหลังราษฎร สิ่งที่ทุกคนพึงปรารถนา คือ ความสุขความเจริญอย่างประเสริฐ ซึ่งเรียกกันเป็นศัพท์ว่า “ศรีอาริยะ” นั้นก็จะพึงบังเกิดขึ้นแก่ราษฎรถ้วนหน้า”

การที่คณะราษฎร แลกเปลี่ยนหรือชี้แจงต่อราษฎรด้วยถ้อยคำลักษณะดังกล่าว มีผลทางจิตวิทยาให้เกิดความรู้สึกมีความหวังในการดำรงชีวิตค่อนข้างสูง เพราะคิดว่า คณะผู้ก่อการยึดอำนาจจากกษัตริย์ เป็นผู้หวังดีต่อประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชน โดยเฉพาะหลักการที่สำคัญ ๖ ประการ ที่เปรียบเสมือนสัญญาประชาคมที่คณะราษฎรวางโครงการในการพัฒนาฟื้นฟูประเทศคือ^๒

๑. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง การศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง
๒. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลง
๓. ต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะจัดหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาง
๔. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่)
๕. จะต้องให้ราษฎรมีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก ๔ ประการดังกล่าวมาข้างต้น
๖. จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร

ตลอดระยะเวลาร่วม ๗๙ ปี และจะครบ ๘๐ ปี ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ของการยึดอำนาจการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สู่ระบอบประชาธิปไตยของคณะราษฎรนั้น สังคมไทยก็ยังเวียนว่ายตายเกิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างไม่รู้จักจบสิ้น มีหน้าซ้ำ้เกิดความขัดแย้งแบ่งแยกอย่างรุนแรงอีกด้วย การเมืองเรื่องประชาธิปไตยในสังคมไทย จึงน่าศึกษาและวิเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง

^๒ นรนิติ เศรษฐบุตร, การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔), หน้า ๓.

๒. ความหมายของประชาธิปไตย (Meaning)

เมื่อกล่าวถึงคำว่า **ประชาธิปไตย** มักจะเห็นภาพของการเมือง และเมื่อกล่าวถึงการเมือง มักจะมองเห็นภาพของประชาธิปไตยทั้งนี้เนื่องเพราะการเมืองกับประชาธิปไตย ในสังคมไทยนั้น มีอาจจะขาดหรือแยกออกจากกันได้ ทั้งที่ความเป็นจริงการเมืองกับประชาธิปไตยเป็นคนละเรื่องกัน กล่าวคือ **การเมือง** เป็นเรื่องของอำนาจรัฐ หรือการบริหารประเทศของรัฐบาลซึ่งรัฐบาล แต่ละประเทศ อาจมีเครื่องมือในการบริหารประเทศแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ดังกรณี ที่ประเทศไทยก็เช่นกัน มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๕ จากระบอบราชาธิปไตย หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตย แต่การเมืองของไทยก็มีเผด็จการทหารคั่นรายการ มาโดยตลอด

ดังนั้น ก่อนจะพูดถึง**ประชาธิปไตย** ควรได้พูดถึงเกี่ยวกับเรื่อง**การเมือง** เป็นเบื้องต้น เพื่อให้ภาพการเมืองกับ**ประชาธิปไตย** มีความคมชัด หรือเชื่อมโยงระหว่างกัน

ก) การเมือง (Politics)

คำว่า “**การเมือง**” โดยอรรถลักษณะในตัวของมันเองนั้น ยากที่จะให้ความหมายหรือคำนิยาม ที่ชัดเจน แน่นนอน และตายตัวได้ทั้งนี้เนื่องเพราะ**การเมือง** มีความผูกพันกับสถานการณ์และ สิ่งแวดล้อมในสังคมนั้นๆ หรือประเทศนั้น ซึ่งแต่ละสังคมหรือแต่ละประเทศมีบริบทที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี แม้ถึงกระนั้น คำว่า **การเมือง (Politics)** ก็ยังสามารถที่จะค้นหาความหมายที่มี ลักษณะทางวิชาการได้ อาทิ

๑) **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒** ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเมือง ไว้ ๓ นัยคือ

๑.๑ **การเมือง** หมายถึงงานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดิน เช่น วิชาการเมือง ได้แก่ วิชา ว่าด้วยรัฐ การจัดส่วนแห่งรัฐ และการดำเนินการแห่งรัฐ

๑.๒ **การเมือง** หมายถึง การบริหารประเทศเฉพาะที่เกี่ยวกับนโยบายในการบริหาร ประเทศ เช่นการเมืองระหว่างประเทศได้แก่ การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ

๑.๓ **การเมือง** หมายถึง กิจการอำนาจหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ตำแหน่งการเมือง ได้แก่ ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่อำนาจ (คณะรัฐมนตรี) หรือควบคุม (สภาผู้แทนราษฎร) การบริหารแผ่นดิน

นอกจากนี้ ยังให้ความหมายเกี่ยวกับการเมืองในภาษาปากหรือ คำที่เป็นภาษาปากไว้ว่า พฤติกรรมที่มีเงื่อนไข, มีการกระทำอันมีเจตนาอื่นแบบแฝงอยู่ เช่น **ป่วยการเมือง**^๓

๒) ศ.ดร.สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ : ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเมืองว่า หมายถึง อำนาจรัฐทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นอำนาจสูงสุด และสามารถให้คุณและโทษ อำนาจที่ให้โทษนั้นอาจถึงแก่ชีวิตก็ได้ สุดแท้แต่พฤติกรรมของผู้ใช้อำนาจนั้นเป็นสำคัญ^๔

๓) ศ.ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ : ได้ให้ความหมายของการเมืองว่า หมายถึงกิจกรรมของบุคคลและสถาบันในอันที่จะจัดปัญหาหรือความขัดแย้งทางสาธารณะ การจัดสรรแบ่งปันหรือประสานประโยชน์ทรัพยากร หรือ สิ่งที่มีคุณค่าในสังคมตามโอกาสและความสำคัญ ของกลุ่มและบุคคลเพื่อความคงอยู่และสวัสดิภาพของสังคมโดยรวม^๕

๔) ดร.จิระโชค (บรรพต) วีระสย และคณะ : ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเมืองว่า^๖ การเมือง หรือ การปกครอง มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษคือ

- ๑) Politics
- ๒) Political Science
- ๓) Government

เช่น มหาวิทยาลัยในประเทศไทยอังกฤษใช้คำว่า “Department of Political Science” ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียใช้คำว่า “Department of Politics” ส่วนที่มหาวิทยาลัย Harvard ใช้คำว่า “Department of Government” รัฐศาสตร์ หรือ การเมือง ใช้ในความหมายหลัก ๒ ประการคือ

- ๔.๑ เป็นกิจกรรมของมนุษย์ในสังคมเชิงสาธารณะ
- ๔.๒ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้ง และผลประโยชน์ส่วนตัว

จากคำนิยามเกี่ยวกับการเมืองของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นเกี่ยวกับคำว่า “การเมือง” (Politics) ได้ดังนี้

^๓ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๑๖

^๔ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๕), หน้า ๖.

^๕ ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, นักการเมืองไทย:จริยธรรมผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์รัปชัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๕๓), หน้า ๖.

^๖ จิระโชค(บรรพต)วีระสย และคณะ, รัฐศาสตร์ทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า๔.

๑) การเมือง หมายถึงกิจการเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์สุขของบ้านเมือง และความผาสุกของประชาชน

๒) การเมือง หมายถึงพฤติกรรมของนักการเมืองที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง โดยอ้างประชาชนที่เลือกตนเป็นที่ตั้ง

ข) ประชาธิปไตย (Democracy)

เมื่อได้ปูพื้นฐานเกี่ยวกับคำว่า “การเมือง” (Politics) เพื่อให้ผู้อ่านเกิดเจตคติ หรือ มุมมองในระดับหนึ่งแล้ว ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึง คำว่า “ประชาธิปไตย” (Democracy)

ประชาธิปไตย เป็นศัพท์บัญญัติเพื่อใช้แทนคำในภาษาอังกฤษคือ Democracy ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ คำว่า Demos แปลว่า “ประชาชน” (People) กับคำว่า Kratos แปลว่า “ปกครอง” (Rule) เมื่อสนธิเข้าด้วยกัน จึงสำเร็จรูปเป็น Democracy แปลว่า “การปกครองโดยประชาชน” ดังคำกล่าวของอดีตนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๖ ของสหรัฐอเมริกา ชื่อ อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ซึ่งกล่าวสดุดีทหารที่เมืองเกตตีสเบิร์ก (Gettysburg) เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ค.ศ.๑๘๖๓ ว่า “การปกครองของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เป็นประชาธิปไตยเพราะเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (...Government of the People, by the People, and for the People...)^๗

อย่างไรก็ดี คำว่าประชาธิปไตย นั้น เป็นชื่อของระบอบการปกครองชนิดหนึ่งที่มีมักถูกผู้นำประเทศต่าง ๆ อ้างถึง เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการปกครอง ดังกรณีที่เกิดขึ้นว่าอ้างในการยึดอำนาจจากษัตริย์ หรือกรณีที่จอมเผด็จการฮิตเลอร์เรียกระบบเผด็จการนาซีของเขาว่า “ประชาธิปไตยแท้” (Real Democracy) เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “ประชาธิปไตย” ในความหมายเชิงวิชาการสำหรับผู้สนใจหรือผู้อ่าน จึงขอกล่าวถึงคำนิยามของนักวิชาการหรือรัฐบุรุษดังนี้

๑) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่า หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือ มติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

^๗ วิสุทธ์ โภธิแทน, แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

๒) เปอริคลีส รัฐบุรุษเอเธนส์ ได้กล่าวถึงคุณูปการของการปกครองแบบประชาธิปไตยว่า ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง มีความเสมอภาคในเชิงกฎหมาย ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น และให้ความเคารพในเรื่องส่วนตัวโดยแยกออกมาจากเรื่องส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ

๓) อับราฮัม ลินคอล์น มหาบุรุษของอเมริกัน ลินคอล์นได้กล่าวถึงลักษณะประชาธิปไตยว่า เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

๔) แนวคิดเชิงพุทธเกี่ยวกับประชาธิปไตย พระพุทธศาสนาได้แบ่งระดับอำนาจของคนในสังคมออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๔.๑ อำนาจที่ค้ำนึ่งถึงประโยชน์ตนเป็นที่ตั้งเรียกว่า “อัตตานิธิปไตย”

๔.๒ อำนาจที่ค้ำนึ่งถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก เรียกว่า “โลกานิธิปไตย”

๔.๓ อำนาจที่ค้ำนึ่งประโยชน์สุขของชาติบ้านเมืองและความมั่นคงของประเทศเรียกว่า “ธัมมานิธิปไตย”

ประชาธิปไตย เป็นระบบการปกครองที่สังคมโลกยอมรับว่า “ดีที่สุด” หลายประเทศที่ตกอยู่ในอำนาจมืดจึงพยายามแหวกว่าย และทำลายความมืด เพื่อสถาปนาความสว่าง คือ ประชาธิปไตย ดังกรณีประเทศในตะวันออกกลาง และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน

๓. ลักษณะของประชาธิปไตย (Characteristics of Democracy)

ประชาธิปไตยในสังคมโลกปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะ คือ

๓.๑ ประชาธิปไตยโดยทางตรง (Directed Democracy)

๓.๒ ประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy)

๓.๓ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) และ

๓.๔ ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ (Constitutional Democracy)

ประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตยในปัจจุบันนิยมเลือกรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect Democracy) เพราะมีความสะดวกและง่ายต่อการปกครองที่มีคนเป็นจำนวนมาก ประชาธิปไตยโดยอ้อมนี้ ได้แก่ ประชาธิปไตยที่ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปบริหารประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เยอรมันนี อิตาลี ญี่ปุ่น อินเดีย สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส เป็นต้น

ในประเทศประชาธิปไตย ที่เจริญรอยตามประเทศในยุโรปตะวันตก เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม” (Liberal Democracy) ส่วนประชาธิปไตยในกลุ่มประเทศที่นิยมลัทธิมาร์กซิสต์ และเลนินนิสต์ มักจะเรียกตนเองว่า “ประชาธิปไตยของประชาชน” (People & Democracy)

'๔. ความขัดแย้งของประชาธิปไตยสู่การเมือง (The Conflict of Democracy to Politics)

ประชาธิปไตยแบบผู้แทนหรือทางอ้อมนั้น แม้จะมีการนิยมนำไปใช้ในการปกครองประเทศในสังคมโลกปัจจุบันก็จริง แต่ก็นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในเรื่องของอำนาจ และผลประโยชน์มากมาย ดังกรณีประเทศไทยประสพอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี ประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น มีลักษณะที่สำคัญอยู่ ๘ ประการคือ^๔

- ๔.๑ มีพรรคการเมืองเข้าบริหารประเทศ
- ๔.๒ มีการเลือกตั้งตามระยะเวลา
- ๔.๓ ประชาชนมีสิทธิในการหย่อนบัตรเลือกตั้ง
- ๔.๔ แสดงความจำนงในการเลือกตั้งได้หนึ่งบัตร
- ๔.๕ รัฐบาลมาจากการสนับสนุนของผู้แทน
- ๔.๖ ไม่อาฆาตเคียดแค้นเมื่อเป็นฝ่ายพ่ายแพ้
- ๔.๗ ไม่บิดเบือนหรือป้ายเปี่ยงสิทธิทางการเมือง
- ๔.๘ ส่งเสริมกระบวนการแข่งขันภายใต้กติกา

หากนักการเมืองคำนึง ถึงคุณลักษณะทั้ง ๘ ประการดังกล่าวข้างต้นความขัดแย้งทางการเมืองจะหมดไป อำนาจนอกระบบจะไม่สามารถใช้เป็นเงื่อนไขในการล้มล้างระบอบประชาธิปไตยได้

นอกจากคุณลักษณะ ๘ ประการเกี่ยวกับกระบวนการของระบอบประชาธิปไตยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ประชาธิปไตยยังต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ ๔ ประการคือ

๑) **หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Sovereignty of the People)** ได้แก่ การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลายของสังคม

๒) **หลักเสรีภาพ (Freedom)** ได้แก่ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งอิสรภาพโดยปราศจากการข่มขู่คุกคามจากอำนาจรัฐ

^๔ จีโรซค (บรรพต) วีระสัยและคณะ, **รัฐศาสตร์ทั่วไป**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๒๗๒-๒๗๓.

๓) **หลักเสมอภาค (Equality)** ได้แก่หลักแห่งความเท่าเทียมกันบนพื้นฐานแห่งกฎหมาย โดยรัฐมีอาจจะเลือกปฏิบัติต่อประชาชนแบบสองมาตรฐาน แต่ให้ออกาสทางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเท่าเทียมกัน

๔) **หลักภราดรภาพ (Fraternity)** ได้แก่ หลักการเกี่ยวกับเหตุผล กล่าวคือในสังคมประชาธิปไตยนั้น ทุกคนอาจมีเหตุผลแตกต่างกันได้ รัฐต้องเคารพในเหตุผลที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่ข้อเท็จจริงที่สามารถยุติร่วมกันได้

สังคมที่ขัดแย้งกันและเข่นฆ่า ทำลายล้างกัน เกิดจากการขาดหลักภราดรภาพเป็นสำคัญ

๕. การเมืองในสังคมไทย (The Politics in Thai Society)

สังคมไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย มาเป็นเวลานาน ผู้ที่สถาปนาระบบประชาธิปไตย คือ **คณะราษฎร** เมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๕ ปัจจุบันไม่มีผู้ใดมีชีวิตอยู่แล้ว ประวัติศาสตร์ได้จารึกเกียรติยศ และชื่อเสียง รวมทั้งพฤติกรรมทางการเมือง และเศรษฐกิจไว้อย่างครบถ้วน

การปกครองของไทย ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตยนั้น มีวิวัฒนาการสืบเนื่องต่อกันมาจวบจนปัจจุบัน (๒๕๕๕) เป็นเวลาร่วม ๘๐ ปี (๒๔๗๕-๒๕๕๕) หากเป็นคนก็ถึงวัยชราภาพเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อเป็นประชาธิปไตย จึงมีความรู้สึกที่ว่า “ยังเยาว์วัยเหลือเกิน” สาเหตุที่ประชาธิปไตยในประเทศไทยเจริญเติบโตช้า เป็นเพราะมีโรคแทรกซ้อนอยู่เสมอ มีทั้งโรคปฏิรูปและโรคปฏิวัติสารพัดโรคคอยรุมเร้าและบ่อนเซาะมิให้เจริญเติบโต และการที่ประชาธิปไตยของไทยมีชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางโรคร้ายนั้น นับว่าเป็นบุญลากของคนไทย และประเทศไทยมีน้อยเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อย่างไรก็ดี นอกจากโรคเรื้อรังคือโรคปฏิรูปและปฏิวัติดังกล่าวที่เป็นสาเหตุแห่งการจุดรั้งความเจริญเติบโตของประชาธิปไตยในสังคมไทย ยังมีโรคอีก ๒ ชนิด ซึ่งมีอาการที่ร้ายแรง คือ

๕.๑ โรคด้อยโอกาสทางการศึกษา

๕.๒ โรคขาดจิตสำนึกเชิงศีลธรรม

โรคด้อยโอกาสทางการศึกษา เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตย และพัฒนาการเมืองเป็นไปด้วยความล่าช้า รูปธรรมที่ชัดเจน คือ กระบวนการซื้อสิทธิ์ขายเสียงจนพัฒนาระบบอุปถัมภ์ **แบบไพร่กับอำมาตย์** ได้แก่ระบบชาวบ้านกับระบบขุนนางหรือข้าราชการ ดังที่

รศ.ดร.อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้กล่าวไว้ ในหนังสือ “สองนคราประชาธิปไตย” คือ ชาวชนบทเลือกผู้แทนไปเป็นรัฐบาล แต่ชาวเมืองขับไล่รัฐบาล แต่ไม่ไปเลือกผู้แทน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวชนบทที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่มีประชากรค่อนข้างหนาแน่นเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ

นอกจากโรคด้อยโอกาสทางการศึกษาแล้ว ยังมีโรคขาดจิตสำนึกเชิงศีลธรรมของนักการเมือง ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่เห็นแก่ตัวของนักการเมืองหรือบุคลากรทางการเมือง เข้ามาสู่ถนนทางการเมืองแบบนักแสวงหาลาภ จึงไม่คำนึงถึงความถูก-ผิด หรือ ดี-ชั่ว แต่คำนึงถึงประโยชน์หรือลาภ ที่ตนพึงมีและพึงได้เป็นสำคัญ จึงมีคำกล่าวที่ว่า “นักการเมืองไทยมีพฤติกรรมดุษฎีหรือ” หรือ “อีแรง” มากกว่า นักบุญ หรือ หงส์ เมื่อผลประโยชน์ครอบงำจิตใจ จึงมองไม่เห็นเส้นทางในการพัฒนาชาติบ้านเมือง หรือประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้า หรือ ยั่งยืน

๖. ความขัดแย้งในสังคมไทย (The Conflict in Thai Society)

ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ในสังคมที่อาศัยอยู่ด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ดังกรณีสามีกับภรรยาขัดแย้งกัน แต่ความขัดแย้งจะกลายเป็นสิ่งที่ผิดปกติ เมื่อพัฒนาสู่ความแตกแยกและแบ่งเป็นฝักฝ่ายแล้วต่อสู้หรือเข่นฆ่าทำลายล้างซึ่งกันและกัน

สังคมไทยเริ่มส่อเค้าความขัดแย้งแบ่งแยกเป็นฝักฝ่ายชัดเจน เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๔๘ เป็นต้นมา ภายหลังจากการบริหารราชการแผ่นดินของพรรคไทยรักไทย ภายใต้ระบอบทักษิณ ครบ ๔ ปี ตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร (ดูจะเป็นครั้งแรกของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งที่อยู่ครบวาระ ๔ ปี)^{๒๑}

ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไป ในปี พ.ศ.๒๕๔๘ ปรากฏว่า พรรคไทยรักไทย ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย คือได้เสียง หรือที่นั่งเกินกว่าครึ่งหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร จนมีการจัดตั้งรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินเพียงพรรคเดียวเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของการเมืองไทยระบบรัฐสภา เมื่อรัฐบาลเข้มแข็งนายกรัฐมนตรีมีอำนาจเต็มที่ เพราะสามารถออกกฎหมายและทำอะไรได้ทุกอย่าง เนื่องจากมีเสียงข้างมากในสภา จนนำไปสู่วลีว่า “เผด็จการรัฐสภา” บ้าง “เผด็จการประชาธิปไตย” บ้าง เพราะ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีอำนาจล้นฟ้า และแผ่

^{๒๑} บุญรักษ์ บุญยะเขตมาลา, ปรากฏการณ์ทักษิณ ชินวัตร, (กรุงเทพมหานคร : พับลิคบุเคอร์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๑.

กระจายอิทธิพลครอบคลุม และแทรกแซงการทำงานทุกองค์กร ไม่ยกเว้นองค์กรอิสระ ในขณะที่รัฐบาลเข้มแข็งก็เจอพายุ และมรสุมร้ายดุจคลื่นสึนามิ สาดซัดอย่างแรง จึงต้องประกาศยุบสภาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ และจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๙^{๑๐}

อย่างไรก็ดี เนื่องจากมีกระแสต่อต้านรัฐบาลภายใต้การบริหารประเทศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยอย่างรุนแรงจากฝ่ายสูญเสียอำนาจ นำโดย คุณสนธิ ลิ้มทองกุล ในรูปของเมืองไทยรายสัปดาห์ และพัฒนาสู่ News1 ASTV มีการถ่ายทอดสดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ จนกระทั่งมีการรวมกลุ่มต่อต้านอย่างมีเอกภาพภายใต้ชื่อ “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” (พธม.) ในที่สุด และกลุ่มพันธมิตรฯ มีอิทธิพลในการกดดันไม่ให้พรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๙ ได้แก่พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน

การเลือกตั้งโดยไม่มีพรรคการเมืองอื่นเป็นคู่แข่งนั้น ต้องชนะหรือได้คะแนนจากการใช้สิทธิ์เลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ขึ้นไป (ตามกฎหมายการเลือกตั้งในขณะนั้น) พรรคไทยรักไทยจึงหาทางออกด้วยการจ้างพรรคเล็กลงเลือกตั้งแทน และเมื่อมีผู้ไปร้องทุกข์กล่าวโทษผ่านศาลรัฐธรรมนูญ ผลปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้การเลือกตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ (วินิจฉัย ๘ พ.ค. ๒๕๕๙)

เมื่อเป็นเช่นนี้ ฝ่ายที่สนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี จึงไม่พอใจการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยเรียกร้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดการเลือกตั้งใหม่ โดยจะประกาศยุบสภาเลือกตั้งใหม่วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ แต่แล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ถูกศาลอาญาพิพากษาให้จำคุกในวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ทำให้ตำแหน่งคณะกรรมการการเลือกตั้งว่างลง ต้องดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่ ท่ามกลางบรรยากาศทางการเมืองที่สับสนและวุ่นวายมีการเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มพลังที่สนับสนุน และต่อต้านอย่างโกลาหล และแล้วเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ “คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ก็เกิดขึ้น รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งก็หมดไปพร้อมกับรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนพุทธศักราช ๒๕๕๐ (ซึ่งเป็นฉบับที่ถือได้ว่าดีที่สุดฉบับหนึ่ง)

^{๑๐} นรนิติ เศรษฐบุตร, การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย, (อ้างแล้ว), หน้า ๒๒๕.

นับตั้งแต่มีการยึดอำนาจหรือปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ เป็นต้นมา รูปธรรมแห่งความเป็นฝักฝ่ายและแบ่งแยก หรือเลือกข้าง-เลือกสีก็เริ่มเกิดขึ้น และก่อตัวอย่างเป็นรูปธรรม นั่นก็คือสังคมไทยมีกลุ่มพลังที่เข้มแข็ง ๒ กลุ่มหลักคือ **กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย** (พธม.) กับ**กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ** (นปช.)

พรรคไทยรักไทยฆ่าไม่ตาย

ภายหลังการปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ไม่นานศาลรัฐธรรมนูญได้พิพากษา ยุบพรรคไทยรักไทย และผู้บริหารพรรคต้องถูกเว้นวรรคทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี ซึ่งผู้บริหารพรรคไทยรักไทย ในขณะนั้นมีทั้งสิ้น ๑๑๑ คน ทั้งหมด ๑๑ คน จึงถูกพักยกทางการเมืองคนละ ๕ ปี

เมื่อพรรคไทยรักไทยถูกยุบ สมาชิกจึงรวมตัวกันจัดตั้งพรรคใหม่ขึ้นมาแทนชื่อ “พรรคพลังประชาชน” และภายหลังมีการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญใหม่ ฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๐ (โดยก่อนประกาศใช้นั้นได้มีการลงประชามติ เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย) ซึ่งรัฐบาลภายใต้การนำของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้ประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผลจากการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคพลังประชาชนได้รับชัยชนะอีกเช่นเคย เป็นเหตุให้หัวหน้าพรรคคือ นายสมักร สุนทรเวช ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีในเดือนมกราคม ๒๕๕๑ ท่ามกลางกระแสต่อต้านจากกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.)ว่า **นายสมักร สุนทรเวช เป็น นอมินี (ร่างทรง) ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร** พอถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๑ นายสมักร สุนทรเวช ก็พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (กรณีออกรายการชิมไป-บ่นไป)

ภายหลังศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ให้ นายสมักร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ (น้องเขย พ.ต.ท.ทักษิณ) ก็ได้รับความไว้วางใจจากพรรคพลังประชาชน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีต่อจาก นายสมักร สุนทรเวช ท่ามกลางความไม่พอใจของกลุ่ม นายเนวิน ชิดชอบ ที่ต้องการให้ นายสมักร สุนทรเวช กลับมาดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกสมัยหนึ่ง เนื่องจากทางกลุ่มเห็นว่า **นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนอมินีขานแทน** ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประกอบกับสถานการณ์ของบ้านเมืองมีแนวโน้มแห่งความรุนแรง เพราะกลุ่มพันธมิตรฯ ได้เข้ายึดทำเนียบรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อเป็นความประสงค์ของนายใหญ่ กลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ จึงแอบไปตั้งพรรคใหม่ชื่อ “**พรรคภูมิใจไทย**” เตรียมไว้กันเหนียว

อย่างไรก็ดี เมื่อ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เข้าดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี สถานการณ์ทางการเมืองก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นโดยลำดับ นั่นก็คือกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้เข้ายึดสนามบินดอนเมือง และสุวรรณภูมิ เพื่อกดดันให้ นายกษ สมชาย วงศ์สวัสดิ์ ลาออก โดยในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภานั้น ได้มีกลุ่มพันธมิตรฯ เข้าปิดล้อมบริเวณอาคารรัฐสภา จนนำไปสู่การสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก แต่ถึงกระนั้น นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ก็ยังคงแถลงนโยบายจนจบ และไม่รู้สึกสะดุ้งสะเทือน ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรก (และคนเดียว)ที่ไม่สามารถเข้าทำงานที่ทำเนียบรัฐบาลได้ จนกระทั่งถึงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังประชาชน นายกรัฐมนตรี สมชาย วงศ์สวัสดิ์ ต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะเป็นผู้บริหารพรรค

ครั้นเมื่อพรรคพลังประชาชนถูกยุบ ผู้บริหารพรรค ซึ่งมีประมาณ ๓๙ คน จึงถูกเว้นวรรคทางการเมืองคนละ ๕ ปี ซึ่งรวมทั้งพรรคชาติไทย พรรคมหาชนมาธิปไตยด้วย มีทั้งสิ้น ๑๐๙ คน ในส่วนของพรรคพลังประชาชนนั้น ได้ตั้งพรรคขึ้นมาใหม่ชื่อ “พรรคเพื่อไทย” โดยมี นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ เป็นหัวหน้าพรรค (ชัตตาทัฬ) การที่พรรคพลังประชาชนถูกยุบนั้น นำไปสู่ความขัดแย้งและแตกแยกภายในหมู่สมาชิกอย่างรุนแรง ในที่สุดสมาชิกพรรคสายนายเนวิน ชิดชอบ ก็แยกตัวออกไปอยู่ พรรคภูมิใจไทย ซึ่งได้ตั้งสำรองไว้แล้วก่อนหน้านี้

การเมืองในสังคมไทยยังจมปลักอยู่กับผลประโยชน์และความขัดแย้งอย่างมิรู้จบสิ้น เมื่อสมาชิกของพรรคพลังประชาชนขัดแย้ง และแยกกันอยู่ ฝ่ายอำมาตย์ จึงสบโอกาสในการสลับขั้วนั้นก็คือ การขอร้องแกมบังคับให้กลุ่มเนวิน ชิดชอบ เห็นแก่ชาติบ้านเมือง โดยนำสมาชิกที่แปรพักตร์จำนวนไม่น้อยกว่า ๓๕ คน ไปร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์จัดตั้งรัฐบาล โดยมีพรรคชาติไทยพัฒนา พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา และพรรคเพื่อแผ่นดิน เป็นองค์ประกอบ ในการขอร้องกลุ่มการเมืองขั้วใหม่นั้น นัยว่า ฝ่ายอำมาตย์ใช้ค่ายทหาร เป็นแหล่งสำหรับการเจรจาและต่อรอง โดยยินยอมให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์เป็นนายกรัฐมนตรี ขณะเดียวกันยินดีให้กลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ หรือพรรคภูมิใจไทย สามารถเลือกกระทรวงได้ตามใจชอบ ดังกรณีที่กลุ่มนายเนวิน ชิดชอบ ได้ดูแลกระทรวงมหาดไทย คมนาคมและพาณิชย์เป็นต้น เพื่อตอบแทนการกรีดยังน้ำตาออกทีวี ซึ่งอันสืบของการต่อรองในการเจรจาตั้งรัฐบาลดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจวบจนปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปลายปี ๒๕๕๑-๒๕๕๓ ภายใต้การบริหารราชการแผ่นดินที่มี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีเหตุการณ์บ้านเมืองมีแต่ความสับสนวุ่นวาย เพราะกลุ่ม แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ได้ย่อนรอยกลุ่มพันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย (พรม.) แบบตกดต่อตา-ฟันต่อฟันอย่างเข้มข้น และห้าวหาญยิ่ง จนนำไปสู่ การปะทะกันระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับกลุ่มผู้ชุมนุม และมีการล้มตาย-บาดเจ็บ เป็นจำนวนมาก มากกว่า การตายและบาดเจ็บของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยอย่างมีอาจเทียบกันได้ เนื่องจาก กลุ่มคนที่มาร่วมชุมนุมแตกต่างกันทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ

๗. ความขัดแย้งทางการเมือง (Political Conflict)

การบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัฐบาลของท่านนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ตั้งแต่ ปลายปี ๒๕๕๑ จนถึงกลางปี ๒๕๕๔ ได้พยายามแสวงหาวิธีในการคลี่คลายความขัดแย้งมาโดยตลอด แต่ทุกครั้งรัฐบาลแสวงหาความปรองดองและคลี่คลายความขัดแย้งนั้น ดูจะสวนทางกับแนวคิดและ ทฤษฎีของพรรคเพื่อไทย และกลุ่ม นปช. แทบจะทุกประเด็นประกอบกับลีลาของนักการเมือง ขั้วใหม่ ซึ่งมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ ชอบพูด ชอบแสดงออก และชอบโต้แย้งด้วยแล้วยิ่งดู เหมือนทำเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยาก หรือทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ จึงมักเกิดสงครามน้ำลายระหว่าง รัฐบาลกับฝ่ายค้านตลอดเวลา สมารถในการทำงานจึงหมดไป

อย่างไรก็ดี ศูนย์กลางแห่งความขัดแย้งตามแนวคิดและทฤษฎีของพรรคประชาธิปัตย์ หรือ ฝ่ายอำมาตย์ คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หาก พ.ต.ท. ทักษิณ หยุด หรือหนึ่ง ทุกอย่างจะหยุดและนิ่ง ตามไปด้วย ซึ่งความจริงนั้นปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง (Political Conflict) จะมีสาเหตุหลัก อยู่ ๔ ประการ คือ

๑. การสูญเสียอำนาจ (Lack of the Power) เช่น การสูญเสียอำนาจ จากการปรับคณะรัฐมนตรี การสูญเสียอำนาจจากการปฏิบัติ และการสูญเสียอำนาจจากการแพ้การเลือกตั้ง

๒. ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน (Difference of Conception) ซึ่งความคิดเห็นที่ต่างกันจนนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองนั้น ประกอบด้วย

๒.๑ มองต่างมุม (Difference of View) คือ มองเป็นมุมแดง และมุมหน้าเงิน จนนำไปสู่ ความหลากหลายสีในสังคม

๒.๒ ผลประโยชน์ขัดกัน (Difference of interest) คือไม่สามารถประสานประโยชน์ ระหว่างกันอย่างลงตัว หรือเป็นธรรมเช่นกรณีสองมาตรฐาน หรือเลือกปฏิบัติ

๒.๓ สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน (Difference of Environment) คือสังคมเมืองกับสังคมชนบท หรือ กลุ่มไพร่กับกลุ่มอำมาตย์ล้วนมาจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันทั้งสิ้น

๓. ความเชื่อมั่นแตกต่างกัน (Difference of Confidence) เป็นความเชื่อแบบประสบการณ์ เฉพาะกลุ่มคนไม่ใช่ความเชื่อที่สุจริตหรือปัญญา จึงมักมองปัญหาที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายตั้งกรณี มาตรา ๑๑๒ เป็นต้น

ความจริงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือ แสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี”^{๑๑}

๔. การขาดจิตสำนึกเชิงศีลธรรม (Lack of Moral Sense) การขาดจิตสำนึกหรือความรู้สึกระงับศีลธรรม หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกที่ขาดความรับผิดชอบหรือศีลธรรมอันดีงาม เป็นการแสดงออกที่ขาดสติสัมปชัญญะโดยสิ้นเชิง ซึ่งเป็นโรคระบาดในหมู่ของนักการเมือง และนักเคลื่อนไหวในสังคมไทยปัจจุบัน ดังจะสังเกตเห็นนักการเมืองใช้โทสวาท ตอบโต้กันตลอดเวลา

๘. แนวทางสร้างความปรองดองเพื่อคลี่คลายปัญหาความขัดแย้ง

ความปรองดอง หรือความสามัคคี ดูเหมือนเวลาพูดจะง่าย แต่เวลาปฏิบัติมักจะไม่ง่ายนัก เพราะในสังคมมนุษย์มีคนอาศัยอยู่ร่วมกันที่หลากหลายพฤติกรรม ในทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) จึงจำแนกพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. พฤติกรรมเปิดเผย ได้แก่ นักเคลื่อนไหวประเภทต่างๆ

๒. พฤติกรรมปกปิด ได้แก่ บรรดาพลังเงียบทั้งหลาย

สังคมมนุษย์มักยุ่งยาก และเดือดร้อนจากพฤติกรรมประเภทแรก คือ พฤติกรรมที่ชอบแสดงออก และเป็นการแสดงออกที่ขาดวิจาร์ณญาณและขาดศีลธรรม คนที่แสดงออกเปี่ยมด้วยศีลธรรมและคุณธรรมภาษาพระเรียกว่า “บัณฑิต” ส่วนคนที่แสดงออกเปี่ยมด้วยความอาฆาตมาดร้ายหรือพยาบาท เรียกว่า “อันทพาล” ภาษานักเลงเรียกว่า “แกว่งเท้าหาเสี้ยน” หรือ “รันทหาที่”

ดังนั้น แนวทางสร้างความปรองดอง จึงต้องเริ่มต้นด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากอันทพาลสู่บัณฑิต หรือจากพฤติกรรมเชิงลบสู่พฤติกรรมเชิงบวก พฤติกรรมเชิงบวกนั้นเป็นพฤติกรรมนำไป

^{๑๑} นัยนา เกิดวิชัย, ประมวลกฎหมายอาญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติเนย์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๘.

สู่ความปรองดอง และลดระดับความขัดแย้งได้ในที่สุด โดยเฉพาะความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย

๑. **สร้างความเป็นปึกแผ่น (Solidarity)** ได้แก่การผนึกพลังระหว่างคนในชาติทั้งคนรวย และคนจนเป็นคนกลุ่มเดียวกัน โดยปราศจากชนชั้นวรรณะ เช่น อำมาตย์กับไพร่ต้องไม่รังเกียจเหยียดหยามกัน

๒. **มีจิตใจเอื้อสาธารณะ (Public Spirit)** ได้แก่การมีจิตอาสาและเต็มใจที่จะให้บริการและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ ไม่ใจแคบ หรือเห็นแก่ตัวจนเกินควร

๓. **หลีกเลี่ยงความรุนแรง (Non-violence)** ได้แก่ การไม่พยายามเปิดประเด็นเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวระหว่างกัน รู้จักลืมและรู้จักให้อภัย การแจ้งความดำเนินคดีข้อหาหมิ่นประมาทจะได้ลดลง

๔. **หลีกเลี่ยงอบายมุข (Non-vice)** ได้แก่พฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมของสังคม เช่น การลุ่มหลงในกามารมณ์ และการหมกมุ่นเกี่ยวกับการพนัน รวมทั้งสุรายาเสพติดทั้งหลาย เพราะสังคมไทยในปัจจุบันอุดมสมบูรณ์ด้วยยาเสพติดนานาชนิด

๕. **ฝึกฝนอบรมตน (Self Training)** ได้แก่การตักเตือนตนเองอยู่เสมอ เพราะคนที่เตือนตนได้ ย่อมประเสริฐในหมู่มนุษย์ การมีอารมณ์แปราะบาง และกระทบไม่ได้จะนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างไม่รู้จักสิ้นสุด

๖. **มีความรักความเมตตาต่อกัน (Loving-kindness)** ได้แก่การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พยายามมองหาความดีของผู้อื่นมากกว่าค้นหาข้อบกพร่องของผู้อื่น เพราะทุกคนล้วนแต่มีจุดอ่อนและจุดแข็งทั้งสิ้น ไม่มีใครสมบูรณ์โดยไม่บกพร่อง การติติงเพื่อปรับปรุงแก้ไข ย่อมเป็นการชื่นชมทรัพย์ แต่การโจมตีและทำลายล้างเป็นการสร้างศัตรูต่อกัน ดังคำสุภาษิตที่ว่า “ในกาลไหน ๆ เวย่อมไม่ระงับด้วยการจองเวร”

สรุป

ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยเกิดจากนักการเมืองขาดความสนใจในเรื่องคุณค่าของชีวิต และขาดสำนึกเชิงศีลธรรมเป็นประการสำคัญ หากนักการเมืองมีจิตสำนึกเชิงศีลธรรม คือ คิดก่อนพูด คำพูดจะไม่กลายเป็นนายทำลายตนเอง และวงศ์ตระกูลให้เสื่อมเสีย การอาสาเข้ามาสู่ถนนการเมืองของการเมืองควรสลัดพันธนาการเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตนมุ่งประโยชน์ส่วนรวม คือ ประเทศชาติเป็นสำคัญ มิฉะนั้นก็จะกลายเป็นนักโกงบ้านกินเมืองจนเป็นเหตุให้บ้านเมืองเสียหาย

และบอบช้ำ เพราะมีแต่เรื่องความขัดแย้ง ทะเลาะเบาะแว้งและวิวาทบาดหมางระหว่างกันอยู่ตลอดเวลา เมื่อนักการเมืองทุกคนคำนึงถึงชาติบ้านเมืองเป็นเป้าหมาย การเมืองจะเป็นเรื่องที่สร้างสรรค์ ประชาธิปไตยจะก้าวไกล และยั่งยืน เมื่อประชาธิปไตยยั่งยืน โอกาสในการพัฒนาชาติให้เป็นปึกแผ่น มั่นคงก็บังเกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- คำบุญ สิทธิสมาน. **ปรากฏการณ์สนธิจากเสือสี่เหลืองถึงผ้าพันคอสีฟ้า**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์, ๒๕๔๗.
- จิรโชค (บรรพต) วีระสย และคณะ. **รัฐศาสตร์ทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.
- ชุมพล เลิศรัฐการ. **ไขความลับทักษิณ VS อภิสิทธิ์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานาสาส์น จำกัด, ๒๕๕๓.
- दनัย ไชโยธธา. **การเมืองและการปกครองของไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘.
- ธีรภัทร เสรีรังสรรค์. **นักการเมืองไทย : จริยธรรมผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์รัปชัน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๕๓.
- นคร พจนรพวงษ์ และ อุกฤษ พจนรพวงษ์. **ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๕๒.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. **การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔.
- นัยนา เกิดวิชัย. **ประมวลกฎหมายอาญา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติเนย์, ๒๕๔๕.
- บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา. **ปรากฏการณ์ทักษิณ ชินวัตร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พับลิคบุเคอริ, ๒๕๕๒.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. **ประชาธิปไตยโดยสังเขป**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์, ๒๕๕๔.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต). **กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓.
- วันชัย วัฒนศัพท์. **ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**. นนทบุรี : สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาลสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๐.
- วาสนา นาน่วม. **ลบลวงพรางภาค ๒**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๕๒.
- วิสุทธ์ โภธิแทน. **แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔.
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. **การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๕.

